

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים

משפט ציבורי - ד"ר גדעון ספיר

שנת הלימודים תש"ע

99-204-01

מבחן – מועד א'

חלק ב – 140 דקות

gair
match

שאלה ראשונה (55 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

חברת אגד (להלן: החברה) הינה בעלת זיכיון להפעלת קו אוטובוס מירושלים לאשדוד. בשנים האחרונות חלה ירידה בשיעור המשתמשים בקו. בדיקה שערכה החברה גילתה שחלק ניכר מן הלקוחות הפוטנציאליים, המשתמשים למספר הצרות חסיניות, נמנעים משימוש בקו "מטעמי צניעות", ועושים שימוש בשירותי הסעה פראטיים שמאורגנים על ידי עסקנים מאותן הצרות. כדי להילחם בתופעה, החליטה החברה להפוך חלק מן הנסיעות היומיות בקו אשדוד-ירושלים לנסיעות "מהדרין". בנסיעות אלה תתקיים הפרדה מגדרית כדלהלן: גברים יעלו מן הדלת הקדמית ונשים מן הדלת האחורית; הציו הקדמי של האוטובוס ייוחד לישיבת גברים וחציו האחורי לנשים; מפקחים מטעם אגד יאכפו את שני הכללים הנ"ל.

דבורה לפידות, תושבת אשדוד הלומדת באוניברסיטה העברית, משתמשת בקביעות בקו אגד אשדוד-ירושלים. לפני מספר שבועות בעת שניסתה לעלות לאוטובוס היא הופנתה על-ידי מפקח בדלת האחורית. דבורה דרשה שיינתן לה לעלות בדלת הקדמית אך המפקח מנע זאת ממנה, והיא נאלצה להמתין בתחנה עד להגעתו של אוטובוס "רגיל". דבורה פנתה לאחד מארגוני זכויות האדם וזה הגיש בשמה עתירה לבג"צ. בעוד העתירה תלויה ועומדת, ומחשש שבג"צ יכריע לטובת העותרת, פנתה החברה למספר שדולות חרדיות אשר הובילו קמפיין שבסופו תיקנה הכנסת את חוק האוטובוסים הציבוריים תשמ"ד-1984 והוסיפה לו סעיף המסמך את שר התחבורה (להלן: השר) להתקין תקנה המאפשרת לחברות אוטובוסים להנהיג נסיעות מהדרין. הסעיף אינו מפרט מה יהיה אופיים של קווי מהדרין וכיצד יפעלו. שר התחבורה עשה שימוש בסמכותו והתקין תקנות האוטובוסים הציבוריים (קווי מהדרין) תש"ע-2010. בתקנות נקבע כי חברת אוטובוסים, בעלת זיכיון לקו ציבורי, רשאית להכריז עליו כקו מהדרין – הכולל הפרדה בישיבה ובעלייה לאוטובוס, גברים לפני נשים מאחור – בכפוף לשני התנאים הבאים:

- א. מדובר בקו ששיעור החרדים המשתמשים בשירותיו עומד על לפחות 50% מכלל הנוסעים המשתמשים בו.
- ב. שיעור נסיעות המהדרין בקו לא יעלה על 25% מן הסך הכולל של הנסיעות, לפי התדירות שקבע משרד התחבורה בתנאי הזיכיון.

לאור שינוי הנסיבות התיר בית המשפט העליון לבא כוחה של דבורה לתקן את העתירה כך שתופנה גם כנגד החקיקה החדשה.

הנך שופט בית המשפט העליון, החבר בהרכב שבפניו נדונה העתירה. הצג את הטענות וטיעוני הנגד והכרע בעתירה.

לידיעתך:

- חוק האוטובוסים הציבוריים תשמ"ד-1984 קובע שכדי להפעיל שירות אוטובוסים בישראל על המפעיל לקבל תחילה רישיון לכך משר התחבורה. כמו כן, עליו לקבל מהשר זיכיון להפעלת כל קו וקו. בתנאי הזיכיון נקבעים, בין היתר, התעריף שייגבה ותדירות הקו.
- בעבר פעלו ברחבי הארץ שתי חברות אוטובוסים בלבד, דן ואגד. בשנים האחרונות הצטרפו לתחום מספר חברות.
- השר מעניק זיכיונות אזוריים, כך שבכל אזור, או בכל קו, פועלת חברת אוטובוסים אחת בלבד.

שאלה שנייה (15 נקודות – מקסימום עמוד)

בבג"צ 10203/03 המפקד הלאומי נ' היועמ"ש (לא נלמד בכתה) אמרה השופטת פרוקצ'יה את הדברים הבאים:

המערכת הנורמטיבית החוקתית בישראל היא צעירה לימים, ומצויה בתהליך של התפתחות הדרגתית, לקראת עיצובה המלא. בשלב זה של התפתחותה, ישנה חשיבות מיוחדת במתן משקל ראוי לבחינת יחסיותה של הזכות החוקתית על פי תורת שני השלבים, ובתוך כך, בהתייחסות להיקפה הטבעי של הזכות בטרם תידון יחסיותה בהיבט השני, העוסק בחוקתיות הפגיעה בה על פי תנאי פיסקת ההגבלה. הגישה הגורפת, המשלבת כמעט כל

ה'א' קריקט לבקש את הפיקול של...
ה'ב' קריקט לבקש את הפיקול של...
ה'ג' קריקט לבקש את הפיקול של...

היבט וענין הקשור מילולית בזכות החוקתית אל תוך תחומי גבולותיה של הזכות, מובילה את הדיון החוקתי במהירות לעבר השלב השני - הוא שלב ניתוח חוקתיות הפגיעה על פי פסקת ההגבלה. גישה זו עלולה לגרום אחריה קושי עיוני ומעשי כאחד. . . .

שונה היא עמדתו של הנשיא ברק, הסבור כי עיקר המגבלות המוטלות על הזכויות החוקתיות מקומן בשלב השני של הבחינה החוקתית ולא בשלב הראשון, הנוגע בהגדרת היקף הזכות. לגישתו, "נקודת המוצא צריכה להניח הגדרה נדיבה. ההגבלה - העשויה להביא בחשבון את מיקומו של המקרה בשולי הזכות או בגרעינה - צריך לה שתובא בחשבון במסגרת יישום פסקת ההגבלה. האיזון שבין זכויות הפרט לבין האינטרס הציבורי או בינן לבין עצמן צריך שייעשה במסגרת פסקת ההגבלה" (הנשיא ברק בעניין איחוד המשפחות, פסקה 102).

הסבר מהי המחלוקת בין פרוקצ'יה לברק וחווה דעתך בעניין. *בניין אלמנט*

*כנסת
כנסת
ראש כנסת
אמרי כנסת
שם נא לידי אור
מכאן אלמנט
ויקף תלמיד*